

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako
je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K; za pol leta 1-50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila
sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Br. Gervazij.

Božični noči.

Razlij, preblazena božična noč,
čez hrib in plan skrivnostno svojo moč;
kot takrat, ko so angeli zapeli...
razlij svoj rajski mir po zemlji celi.

Poglej človeškega rodu trpljenje,
ko bega nas življenja boj strašan.
Olajšaj nam za čednosti borenje,
otni nas vseh skelečih srčnih ran.

Okrog po svetu glej krvave boje,
kjer milijone žrtov krvavi;
in milijone solznih glej oči,
grenko solzečih se za drage svoje.

Kdo stehta bóli vdov in bol sirot,
kdo stehta vseh trpinov srčne bóli? —
Ti hraniš v svojem krilu vir dobrot,
zdravilo zoper zlo v trpljenja šoli.

V teminah svojih skrij božična noč
vse srčne bóli, vse sveta gorjé. —
Oh ne! Izdatnejšo nam daj pomoč:
po miru naša srca hrepené. —

Božična noč, pomoč nam daj z višave,
da bomo vsi na zemlji volje prave;
potem nas biser tvojih temnih kril
otme vsekdar pogubonosnih sil.

Ta biser tvojih kril je Rešenik,
ki narodom sveta svoj mir prinaša.
Povsod utihne naj trpinov krik,
v sladkost spreminja se britkosti časa.

Kdor vzljubi ga, ki rojen je nocoj,
ne bo občutil več kot prej trpljenja;
junaško bo pohitel v boj življenja
in zlahka nosil zopet križ bo svoj.

Ljubezni žarek nam nocoj blesteč
naj skrha nam svetovne vojske meč,
kot takrat, ko so angeli zapeli...
zavladaj zopet mir po zemlji celi.

Razlij, preblazena božična noč,
čez hrib in plan skrivnostno svojo moč;
vse ljudstvo v tebi naj nocoj spozna
ljubezni moč in sladki mir srca.

Mir ljudem na zemlji.

Nikdar se ne čuti obiskovanje vojske
grozovitejša in strašnejša, kakor na sveti
večer, ko se prižigajo lučice na božičnem
drevescu in se zbira srečna mladina okoli
njega in ko zadoné mili glasovi domačih
zvonov ter vabijo verno ljudstvo k polnočnici.

In prav letošnji božič bode pomenljive
besede: "... in mir ljudem na zemlji!"
globoko segale v srce in dušo in vzbujale
čustva, kakor še noben božič. Saj bo že
tretjič našla božična noč, noč večne ljubezni,
človeštvo v prepiru in sovraštvu, v divjem
vojnem plesu, v neusmiljenem morenju in
v strašnem prelivanju krvi! Vedno še
gromé kanoni in sikajo šrapneli s še hujšo
silo, pojoč pretresujočo pesem, ki nikakor

ne oznanja blaženega božičnega miru in
veselja, in ne sloge in sreče! Še se vzdiguje
žalokrik iz strelskih jarkov, iz smrtnih
grobov, iz krvavih poljan, ki kliče v nebo
maščevanja in — ne ljubezni in sprave!
Ni še nehal smrtni jok, ni še potlačeno
smrtno žalovanje — smrt še žanje in svet
še stoka! Ni hiše, ni družine, ki bi ne ječala
pod grozovito težo časa!

O, sveti božič, kje je tvoja čudežna
moč, kje tvoje veselje, kje tvoj "... mir
ljudem na zemlji!" —

Svečice na božičnem drevescu tudi
nimajo letos svoje prijetne čarobnosti, svoje
sijajne svetlobe; zdi se, kakor bi brlele
večno lučico na hladnih gomilah padlih

junakov. — Nema in otožna stoji mati,
žena, hči, sestra... pri drevescu. Njene
mokre oči zrejo, gledajo in vendar ne vidijo!
Ona posluša otročje rajanje in petje, in
vendar ne sliši; za-njo ni miru, ni angel-
skega petja! Njene blede ustnice se sicer
smehljajo otročičem, katerim še ni dano
spoznanje gorjé sveta, a njeno srce ne
čuti, ne okuša božičnega veselja! Vse njene
misli in želje so danes vzletele daleč, daleč
tja na bojišče! Tam išče v duhu moža,
očeta, sina, brata... tam v mokrih, mrzlih
jarkih, v bolnišnicah in lacaretih, ali clo
v črnih grobovih, hrepeneč se združiti z
njim, ki jej je vse na svetu! — In na
vojnem polju, napojenem junaške krvi
vojakov-mučenikov, krči in stiska obupno
domotožje srce in dušo ostalim vojakom
in jih trpinči neutolajljivo hrepenenje po
svojih ljubih doma! — Že tretje dolgo
bojno leto preganja sovražnik božični mir
in družinsko božično veselje! —

Nad tisočermi skrbmi stoji pa še
vedno odprto bojazljivo vprašanje: Kako
dolgo naj še traja vojska, ki mori ljudi
v nepreglednih vrstah, uničuje in razdira
družinsko in državno srečo? — Kedo naj
tolaži obupan svet v teh pretužnih božičnih
dneh, ko je v času miru kipelo srce veselja
in radosti? — Nobena zemeljska modrost
ne more nuditi trajne tolažbe in nobena
zemeljska moč ne pomiri razburkanega
morja in pogasiti svetovnega ognja.

O, blagoslovljena noč, kje je tvoja
tolažba, kje tvoja miloba! —

Toda, ne obupajmo! — Betlehemska
zvezda še vedno sveti z isto krasoto, milobo
in močjo. Podajmo se k jasicam. Išči-
mo pomoči in rešitve tam, od koder je prišel
večni mir, Odrešenik, na svet in kjer je
gorela prvič luč ljubezni in sprave za vse
narode. Pri jasicah je klečal in zdihoval
pred malodane dva tisoč leti ves zatirani in
stiskani človeški rod in našel je pri Izveli-
čarju tolažbo, pomoč in mir. — Tako bode
tudi letošnji božič praznik sreče in veselja,
ki bode še globokejšo vnel naše zaupanje
na skorajšnji mir.

Imamo za to upravičen vzrok. Naš
mladi cesar Karol sam nas k temu vzpod-
buja kot idejalni vzor trdnega zaupanja

v božjo pomoč in v zmago avstrijskega
orožja. Takoj, ko je Karol zasedel avstrij-
ski vladarski prestol, je obljubil v svojem
manifestu svojim udanim narodom, da mu
je poštena volja, delati za mir in srečo
Avstrije. Njegove besede so postale kmalu
dejstvo. Avstrija in ž njo združene države
so ponudile svojim nasprotnikom mir na
način, da ga sovražniki morajo sprejeti, če
niso skrajno zakrknjeni. Presvitli vladar
je tudi zvest svoji dani besedi. Dal je
ukaz svoji vladi, da se naj zares prično
mirovna pogajanja. — To so vzvišene be-
sede in plemenita dejanja novega cesarja
Karola. To je najdragocenejša božična da-
rilo miroljubnega cesarja svojim miroljub-
nim narodom. Božični blagoslov naj bode
vedno s cesarjem Karolom, s cesarico Cito
in z njegovo presvitlo rodino!

Mirno korakajmo v prihodnost! Vse-
kako pa izvršujmo zvesto svojo dolžnost
napram državi in habsburški hiši in napram
Bogu, knezu miru. Po priporočilu sv. očeta
Benedikta XV. pomnožujmo v božičnih
praznikih prisrčne prošnje do Kralja vseh
kraljev, naj bi on vladal in vodil evropske
mirovne kabinete do uspešnih pogajanj in
do častnih sklepov ter ohranil Avstrijo
na večno mirnem in večno srečnem ka-
toliškem temelju. —

Sveta noč, bodi nam srečna noč! —
Prinesi nam kmalu blagodejni božični po-
zdrav: „Čast Bogu na višavah in mir ljudem
na zemlji, ki so dobre in svete volje!“

Rok za podpisovanje V. voj. posojila se je
še podaljšal. Lahko še tedaj vsak izvrši
svojo domovinsko dolžnost. Država ne
prosi miloščine, marveč oddaje posojila
proti popolni, brezpogojni varnosti in vi-
sokimi obrestmi. Pokažimo svojo ljubezen
do države, pa tudi svoj gospodarski talent.
Brez odlašanja hitimo in podpišimo peto
vojno posojilo vsi meščani, trgovci, obrt-
niki, kmetovalci in vsi domoljubni rojaki.
Poslušajmo glas mladega in modrega ce-
sarja Karola in glas naše vesti! Vsak naj
podpiše kolikor največ mogoče, da nam bo
tembolj zagotovljen časten in trajen mir!

LISTEK.

Sveti večer — na bojišču!

(Piše poročnik Jože Barle.)

Mlad častnik v službi. Pozno v noč.
Malomarno — brez misli in namena —
se sprehaja po strelskem jarku. Hipoma
se ustavi:

„Sveti večer!“

Kako da se ni doslej spomnil? Živel je
tje ven dan, kakor živi vsakdo na bojišču —
brez smotra, brez cilja! — In danes?

„Sveti večer!“

Sveti večer? Ali je res pozabil na
vse, kar mu je bilo sveto in drago, kar
mu je vcepila v srce dobra mamica? Ne,
ne! — Vojaško življenje ga je bilo le s
kruto roko odtegnilo iz življenja, kakršnega
je bil navajen in ga otopilo. A danes —
ob misli na praznik miru — je buknilo
na dan z veliko silo, kar mu je bilo za
hip zamorilo vojaško življenje.

In v duši mladega častnika se živo
pojavi slika njegove mladosti — svetih
večerov, ki jih je preživel srečno in za-
dovoljno v krogu svojih domačih.

Prostorna kmečka koč. Ni v njej
bogastva in razkošnosti, a je v njej za-
dovoljnost, skromnost, je v njej vera, je
v njej — sreča. — V kotu za mizo
jaslice, preproste, kmečke jaslice! Hribček
iz zelenega mahu, v sredini hlevček s sv.
družino, v ozadju Betlehem. Po hribcu
vse polno pastircev, težko obloženih z da-
rovi za malega Jezuščka. Krotke ovčice
se sprehajajo med vrstami bujnih palm. —
Vse, vse hiti proti hlevcu, kjer leži v jasli-
cah na slami neznan Detec — sam
Veliki Bog. In od neba doli plava zbor
nebeških angelcev, oznanjajočih z velikim
veseljem: „Slava Bogu na višavah in mir
ljudem na zemlji —!“ — In okrog
mize sede v krogu: oče, mati, dve sestri,
brat in on — up in sreča družine. Oče —
v delu in trudu osivel — se ozira s po-
nosom na svojo zadovoljno družino —
bolehni materi igra nasmeh na obledelih

ustnicah — sestrama žarijo mladostna
lica — mlajši bratec se z začudenjem
ozira na jaslice — in on? On — mlad
dijaček — čuti v srcu nekaj tako slad-
kega, tajnostnega — nekaj neizrekljivega!
In nad vsemi zbor angelcev, prepevajočih
„Slava Bogu in mir ljudem!“ —

Častnik se nehote zdrzne — ali se
ni nebo zasvetilo? Ali se res nebo odpira
angelom, prinašajočim mir? — Ne, svetloba
je ugasnila — bil je sovražni žaromet, ki
je bil razsvetlil nebeški svod. A on še
strmi nepremično tja, kjer je pred hipom
bilo še polno svetlobe — toda v obraz se
mu reži črna noč. — Svetlobe ni! —

Koliko se je spremenilo od tistih srečnih,
srečnih časov! Očetu so posiveli zadnji še
ne sivi lasje — materi gleda trepetajoča
skrb raz nagubanega obraza — ena sestra
se veseli pri ljubem Bogu — drugi sestri
se je prežgodaj postaralo mlado lice —
mlajši brat zdihuje v mrzli Sibiriji — in
on? On — on je veliko trpel, se veliko
boril, veliko upal, ničesar dosegel — in

sedaj stoji — mlad starec — v strelskem
jarku in zré ravnodušno v obraz — smrti.

In kako dolgo še? Ljubi Bog — ali
nisi v prvi sveti noči poslal na svet Svojih
angelov, ki so prepevali: „Mir ljudem —“?
In danes — ko vesoljni svet koprni po
miru — danes, ko...

Mladi vojak se zdrzne. Zazdi se mu, da
čuje skrivnostni glas: „Dajte meni slavo —
in jaz vam dam svoj mir —!“ —

V tistem hipu v daljavi zagrmí, za-
vrši po zraku s strašnim glasom in udari
tik za strelskim jarkom s silnim pokom.
Častnik mehanično pomisli: sovražna gra-
nata. — Ne da bi se ozrl!

Pogleda proti nebu — noč! Proti iz-
hodu — noč! Proti zahodu — noč! Okrog
njega — noč! Povsod tema, povsod noč —
samo noč! — In vendar je — sveta noč!

Sveta noč! Kako je bilo včasih dru-
gače v sveti noči! Ko je bil še otrok! —

Šli so k polnočnici. Oče je svetil
naprej z bakljo, drugi so šli za njim. Pred
njimi je šel sosed tudi z bakljo in za njimi

Poslednja volja padlih junakov.

Čujte, vi živi, glas mrtvih! Poslušajte poslednjo željo padlih junakov, vi, ki vam je Gospod dodelil, da ste preživel vse grozote in nevarnosti vojske.

Z življenjem se ne igrajte, ampak ga varujte, kajti to je neprecenljiv dar. Še-le sedaj smo spoznali, kake vrednosti je lepo življenje, ko smo ga morali pustiti. Toda življenje nima svoje vrednosti vsled naslad, zabav, veselja in drugih razkošnosti, ki jih nam nudi. Jedro, moč in bistvo vrednosti življenja leži v dolžnosti, v sveti, trdi dolžnosti, ki jo izpolnujemo, da si zaslužimo večno izveličanje. Mi smo to storili. Najvišjo dolžnost, ki nam je bila dana, smo opravili: padli smo za vero, cesarja in domovino! Zato se k vam obračamo z željo, da tudi vi s svojim življenjem resno opravljate. Kot cilj naj vam bo izpolnjevanje dolžnosti. Kajti le norci mislijo, da dosežejo srečo na zemlji, če se udajo lenobi in brezdelju. Srečo se doseže v tem, da se zvesto izvrši dano nalogo in dolžnost. Dolžnost naj vam bo dražja kot zlato in naj vas ščiti pred lenobo in grehom, ko železen oklep pred sovražnikom. Že v zgodnji mladosti vcepite otrokom čut in veselje do dela. Dopovedite mladini, da mora na zemlji vsak delati, da si z delom zasluži svoj kruh, ki je toliko slajši, kolikor težje ga je zaslužil. Nikdo ni prost od dolžnosti: vsak mora delati zakar je ustvarjen. Izkažite se torej na tem polju junake, kot smo se mi na bojnem polju. Naj s sovražnikom, ki smo ga bojevali, bo bil silno težak, a vaš boj proti lenobi in brezdelju ni nič manj vreden. Mi smo se bojevali proti zunanemu sovražniku, medtem, ko smo notranjega že porazili. Vi pa se borite vsaj proti svojim strastem, grehom in napakam, da boste lahko krepko veslali po širnem morju življenja. Mi smo se borili proti smrti, ki se nam je kazala v različnih oblikah: puške, bajoneti, topovi, granate — vi pa se borite proti grehu, proti hudobnemu duhu, da obvarujete čisto dušo in stopite lahko brez bojazni pred Gospoda, kadar bo vas k sebi poklical.

Kakor življenje, tako čuvajte z isto skrbnostjo sveto vero! Ona naj bo vam najpotrebnejše, prvo in zadnje opravilo. Ona napravi človeško življenje res sveto, čisto in zvišeno. S pomočjo svete vere tudi lahko opravljamo naše dolžnosti do bližnjega in do Boga. Ona nas poplača za izpolnitev naših dolžnosti. Zato naj bo vaša zadnja misel, ki jo imate že pred smrtjo, misel na Boga. Sveta vera — to je luč, ki prežene vso temino, vse dvome, vse pomisleke, kamor le posveti. In če je vaše srce razdvojeno in neverno, tedaj se otaja s pomočjo božje milosti, ki jo prejmete

drugi sosed zopet z bakljo. Z vseh hribov so migljale luči, kakor svetle zvezde; in te zvezde so se utirjale proti cerkvi. — Pa saj ni bilo več cerkve — tam, kjer je bila cerkev, je bila to noč ena sama, velika svetloba. In ta velika svetloba je sprejemala va-se vse zvezde. Njemu se je zdelo, da svetloba vedno raste, da sega do neba. — Dospeli so v cerkev! Luč pri luči — ena sama luč! A tam, kjer je bil veliki oltar je žarelo, da mu je slepilo oko. Žar, ki je tam žarel, je odseval na obrazih, ki so bili vsi svečani in veseli in so se smehljali. — Prav pred oltar ga je peljala mati. In glej! Tam v sredi tistega ognja na velikem oltarju — tam je počivalo v jaslicah, na borni slami revno Detece — niti odeje ni imelo. In Detece se je smehljalo — tako nebeško lepo smehljalo! — Tudi sam se je moral smehljati. Tedaj se je mati sklonila k njemu in mu zašepetala: „Glej, to je Bogec!“

Koliko let je preteklo od tega! Blazeni časi, kje ste? Kdaj se vrnete? — Nikoli? —

le, če ste dovolj verni. In zato morate ljubiti sv. cerkev kot najdražje, kar imate: ona vam je vaša mati. Ljubite službo božjo, cerkev, kjer se opravlja sveta daritev, mislite pogosto in sprejemajte svete zakramente, da bodo očistili vašo dušo vseh grehov in jo zopet prenovili v milosti božji. Da, sveti zakramenti! Nič ni višjega, ne sveteljšega; mi sami smo to izkusili v življenju in smrti, v grozotah krvave vojne, v gorečem domotožju v zadnjih trenutkih. Obdržite vse, kar je v vaših srcih svetega! Sezidajte trden zid zvestobe in ljubezni, ki naj ščiti svete kraje pred neverniki in bogokletniki. Ne sramujte se pokazati vsemu svetu očitno, svojo edino pravo, katoliško vero, ne bojte se nikogar in če vam tudi streže po življenju, ostanite v sveti veri stanovitni. — (Dalje sledi.)

Občni zbor novo-meške kmetijske podružnice.

V ponedeljek, dne 10. t. m. se je vršil v gostilniških prostorih gosp. J. Košaka v Novem mestu občni zbor kmetijske podružnice za leto 1915. Udeležba je bila zelo mnogobrojna, kakor vsako leto, saj je vsak ud hotel kaj koristnega in podučnega zvedeti.

Gospod načelnik ravatelj V. Rohrman pozdravi vse navzoče in se jim zahvalja za obilno udeležbo ter poroča o delovanju kmetijske podružnice v pretečenem l. 1915. Pred vsem se spominja v toplih besedah izgube predsednika c. kr. kmetijske družbe komercialnega svetnika Fr. Povšeta, ki je silno veliko dobrega storil za povzdigo kmetijskega stanu na Kranjskem, kateri je letos umrl. Enako se spominja smrti dveh odbornikov naše kmetijske podružnice g. strokovnega učitelja Rudolfa Z dol š e k a, ki je bil vnet odbornik in je zelo koristno deloval v prid naših kmetijskih interesov, zlasti vinogradništva in sadjereje in kateri je letos umrl v ruskem tujetinstvu kot žrtev hude bolezni. Drugi odbornik, ki je tudi letos umrl, je bil g. J. Jak š e, posestnik in gostilničar v Novem mestu. Vsikdar je v prid naše kmetijske podružnice najboljše svetoval in tudi dejansko pomagal. Obema odbornikoma ohranimo časten spomin! V znak sožalja so vstali navzoči raz sedežev.

O delovanju kmetijske podružnice poda g. načelnik sledeče poročilo: Udov je štela kmetijska podružnica 196, odborovih sej je bilo štiri; društveni upravniki je bil g. Fr. Banič, ki je izvrševal vsa društvena dela v drevesničnih in trtnih nasadih ter v skladišču. Kmetijska podružnica je pospeševala večinoma vse kmetijske panoge, posebno pa:

1. Vinogradništvo s tem, da je oddala v tem letu nad 15.000 kg modre galice, nadalje nekoliko žvepla, galuna in perocida.

Zopet počí v daljavi, završi po zraku in udari — a sedaj bliže.

Mladi častnik vzdihne. — Pred očmi se mu pojavi druga slika. —

V domači hiši — sveti večer! Oče — belih las, mati — na vsaki gubi na obrazu smeh, sestra — vsa srečna, brat — veselje na zagorelem licu — in on sam? On — svečanost na moškem, odločnem obrazu — v srcu zavest, da je dosegel, po čemer je hrepenel! — In v kotu jaslice z božjim Detetom in nad njimi angeli: „Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!“ —

Nehote sklene roke proti nebu: „Usmiljeni Bog — kdaj bode Tebi slava in nam ljudem — mir?“ —

Čez nebeški svod pa zopet plane svetloba in vztraja dolgo. —

Koliko je naša kmetijska podružnica storila v tem oziru, povedo najjasnejše sledeči podatki: L. 1913 se je oddalo 13.000 kg modre galice, l. 1914 20.000 kg, l. 1915 15.000 kg in l. 1916 18.481. Trt cepljenk je oddala l. 1914 še 20.000, l. 1915 le 471 (dasi jih je imela skoraj ravnotoliko kakor l. 1914), ključev je pridelala 13.700 in bilf nad 8.000. Žal, da jih vinogradniki niso kupili, ker jim je primanjkovalo gumijevih vezij. Vsled tega je imela kmetijska podružnica občutno škodo.

Nadalje je vložila kmetijska podružnica obsežno prošnjo na deželno vlado in deželni odbor, da se ustavi sodno preganjanje vinogradnikov zaradi prodaje vin.

2. Sadjarstvo je podpirala kmetijska podružnica z vzgojo sadnega drevja, priporočljivega za naše kraje in je oddala v tem letu članom 554 jablan, 35 tepk, 35 češenj, 10 breskev in 4 marelice.

V svojih nasadih je pridelala 1.100 jabolčnih divjakov. Od deželnega odbora je prejela podporo 2.000 K v namen, da razširi drevesnico in se v večjem obsegu bavi s pridelovanjem sadnega drevja.

3. Poljedelstvo in travništvo je pospeševala z oddajo umetnih gnojil in je v tem letu oddala 20.000 rud. superfosfata, 1000 kilogramov kostnega superfosfata, 500 kg kalijeve soli in 600 kg zmesnega sulfata. Koliko je podružnica za pospeševanje te kmetijske panoge storila se razvidi iz tega pregleda:

Leta	1906 se je oddalo umetnih gnojil	7 vagonov
1907	9 1/2	
1908	14	
1909	18	
1910	16	
1911	15	
1912	10	
1913	13	
1914	8	
1915	2	
skupaj		110 1/2 vagonov

ali povprečno 11 vagonov.

Na pristojno mesto se je vložila prošnja zaradi oddaje smodnika in orožja v namen zatiranja vran in drugih poljščini škodljivih ptic.

4. Živinoreja se je pospeševala s tem, da se je vložila prošnja, da se opusti rekvizicija in dovolijo sejmi za plemeno živino in prešiče.

Mlekarstvo se je pospeševalo s tem, da se je vplivalo na to, da je kmetijska šola na Grmu razširila svojo mlekarino in iz cele okolice privlačala večjo množino mleka, ki ga oddaja bolnicam in zasebnikom v Novem mestu in Kandiji.

5. Splošno gospodarstvo je pospeševala s tem, da se je sestavljala statistika o pridelovanju poljščin.

Kmetijska podružnica je prodajala tudi „zlati klas“ in ga je oddala nad 2000 komadov.

Vojnega posojila je podpisala 1200 K. Načelnikovo poročilo se je z odobravanjem sprejelo na znanje.

Primerno delovanju kmetijske podružnice je bilo tudi poročilo o računih.

V l. 1915 je imela podružnica dohodkov in sicer obsežajočih iz prispevkov iz udnine, prejemkov iz drevesnice, trtnice, skladišča, denarnega ostanka iz l. 1914, prejemkov za „zlati klas“, obresti in raznih majhnih dohodkov svoto 67.045 kron 9 h. Stroškov pa za oskrbovanje drevesnih in trtničnih nasadov, plačila za umetna gnojila, galico, žveplo, za upravne stroške, „zlati klas“ in druge manjše stroške, skupaj 65.051 kron 4 h. Tako, da je bil blagajniški ostanek 1994 K 5 h.

Na predlog revizorjev, ki sta račune pregledala in našla v popolnem redu, se poročilo o računih sprejme odobruje na znanje in se da odboru absolutorij.

Kot nasveti in želje se soglasno sprejmeta predlog g. A. Globevnika iz Bršljina, da naj odbor na pristojnem mestu prosi, da se bode dobil sladkor v prihodnjem letu o pravem času, da ga bodo zamogli vinogradniki porabiti za napravo petijota in predlog g. J. Bojanca iz Št. Petra, da naj vis. c. kr. deželna vlada preskrbi vinogradnikom vsaj toliko kletarskega žvepla, ko-

likor ga neobhodno potrebujejo za vzdrževanje vinske posode.

Na mestu umrlih dveh odbornikov se izvolita per acclamationem prečastiti g. F. Vovko, župnik v Št. Petru in gospod A. Globevnik, vodja državnih trtnic in posestnik v Bršljinu.

Občni zbor izvoli iz članov sedanjih odbornikov zopet g. ravnatelja V. Rohrman-a za načelnika kmetijske podružnice, ki izvršuje ta častni posel že 24 let in za njega namestnikom pa g. B. Skalicky-ja, c. kr. vinarskega nadzornika.

Na predlog g. J. Bojanca izreče občni zbor najprisrčnejšo zahvalo V. Rohrman-u za njegovo dosedanje najmarljivejše in najuspešnejše 24 letno delovanje kot načelnik kmetijske podružnice.

Ob sklepu občnega zbora se je vnel razgovor, kako pomoči sedanji draginji pri dobavi usnja in podplatov ter o tem, da naj se opusté brezmesni dnevi in se vsaj za nedelje in praznike dovoli klanje živine na deželi. Gosgod načelnik je v tem oziru pojasnil sedanji položaj in potem zaključil občni zbor.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — S tega bojišča se od zadnje italijanske ofenzive ni nič važnega poročalo, razun o manjših praskah in da grme topovi od časa do časa ljutejše, če pa pogledamo italijanska uradna poročila, najdemo, da poročajo dan na dan mej drugim o slabem vremenu, katero zadržuje vsako večje podjetje. Ker smo pa od vsega začetka vojne vahi takih italijanskih poročil, se nam dozdeva, da se Lahi obotavljajo na Krasu in v Vipavski dolini pričeti energično ofenzivo le zato, ker se nas boje, kajti „Stampa“ sama jim je poročala, kako izoborno da smo se ne le v Tridentu temuč tudi ob Soški bojni črti utrdili in pripravili na njih dostojen sprejem. V tem grmu tiči najbrže zajec. Tudi mi smo prepričani, da stoji kakor dosedaj tudi za naprej naše hrabre čete čuječe na braniku domovine ter bodo z Božjo pomočjo tudi v prihodnje preprečile vse nakane verolomnih Italijanov.

Rusko bojišče. — Operacije okoli Bukarešta končale so se z zavzetjem rumunskega glavnega mesta Bukarešta in vrle zvezne čete vrlo napredujejo s svojim pohodom v Valahijo tako, da se isti bliža koncu. Kakor se 18. t. m. uradno poroča, umika se v Veliki Valahiji glavna moč ruske armade v utrjeni okraj Braila-Galac-Namolos; desno, zahodno krilo se umika mej trdovratnim odporom, katerega sedanje pozorišče je prostor med Romnicu-Saratom in južnovzhodnim vogalom Sedmograške, proti utrjeni črti Sereta, Namolos-Focsani. Močne zadnje straže, podpirane po ruskih pehotnih oddelkih, krijejo umikanje v dolino. Videti je, da namerava sovražnik ob črti Sereta, kjer se baje zbere nova ruska armada, izvajati odpor; črto Sereta proti jugozahodu utrjujejo. Istotako se nadeja umika sovražnik v Dobrudži. Zvezne čete dospele so 16. t. m. do gričevja pri Babadagu in po znakih se sode, da se Rusi umaknejo preko Spodnje Donave v črto Reni-Ismael; kar bi jih stalo prevožno pot po Spodnji Donavi, katere se Rusi izdatno poslužujejo, kakor se je udeležilo po nekem nemškem letalnem napadu. Zasedovanje na celi bojni črti mej Črnim morjem in Baze-pogorjem — četudi mej rastočimi boji — hitro napreduje. — Na sedmograški vzhodni črti oživel je zopet boj, toda ne s prejšnjo ljutostjo. Obsežno rusko podjetje je v teku v Uz-dolini. Vsi ti še trajajoči boji nimajo večjega strateškega pomena več, ker njih glavnega namena, Rumune razbremeniti, ne morejo več doseči; pomen so imeli le mej prodiranjem zveznih čet proti Bukarešti. Rusom je sedaj le na tem, da obdrže mejno črto in ščitijo s tem njih delna premikanja čet v dolini Sereta in preko Birlada ter da obdrže zanesljivo zvezo med vzhodno-sedmograško in črto ob Seretu. Do 14. t. m. zasedle so zvezne čete 65.000 štirijaških kilometrov rumunskega ozemlja, to je približno polovico cele Rumunije.

Zahodno bojišče. — Nemško uradno poročilo 16. t. m. javlja, da se je topniški ogenj v ovinku Ypern-Wyttschaete od časa do časa znatno povišal. Jugovzhodno Zillebeke so nemške maskovalne čete prodirle v drugo angleško črto, katere posadke je pobegnile. — 15. t. m. se je Francosko poročilo, da so na severnovzhodni bojni črti pri Verdunu potisnili Nemce iz najsrednejše postojanke v drugo pripravljeno črto greben Theroy-višine severno-Louventa-Chambrettes-Falme južno Bezonvaux. Ob Sommi traja od časa do časa močan topovski boj. — 16. t. m. so se po mirni noči na vzhodnem bregu Moze boji zopet pozivali. — 17. t. m. pa javlja isto poročilo, da so

Nemci krvavo odbili angleške oddelke, ki so v varstvu močnega ognja poizkušali pri Hanne-schampsu severno Ancre udreti v nemške jarke. — Na vzhodnem bregu Moze so Francozi včeraj nadaljevali svoje napade. Bezonvaux in gozd zahodno od navedene vasi so po trdem boju dobili. Na višinskem grebenu severno Bezonvauxa so se zrušili vsi napadi, ki so jih nadaljevali na severozahodu.

Balkansko bojišče. — Z macedonske bojne črte se uradno poroča 17. in 18. t. m., da ni prišlo do večjih spopadov ter da traja od časa do časa ljutejši topniški ogenj. — Vsled krvavih dogodkov v Atenah podal je štirisporazum Grški ultimatum, katerega je Grška kakor poroča (K. ur.) „Corriere della sera“ 18. t. m. sprejela in kateri zahteva, naj se takoj ustavi transport grških čet in vojnega blaga na sever. Prednje straže v Tesaliji na črti Lanna-Prefesa se morajo umakniti. Kolikor mogoče hitro morajo vse druge čete z garnizijami v Epiru s topništvom prepeljati na Pelopones. Rezerviste in prostovoljce, ki so prihili 1. dec. pod zastavo, so odpustili domov.

Razna bojišča. — Turki glavni stan 17. dec. javlja: Na bojni črti Tigrisa so Turki južno postojanke Felahie dne 15. in 16. t. m. ponovno presenetljivo nastali sovražni ogenj ustavili in z lastnim ognjem prepodili napredujoče močne sovražne oddelke jezdecev. Sovražno letalo, katerega so sestrelili na tla, se je razbilo. Na Perzijski bojni črti so Turki z lahkoto odbili manjši napad na njih prednje straže severno Ramadana. Na drugih bojnih črtah nobenih posebnih dogodkov.

Roparski zločin v župnišču na Suhoru.

V sredo, 13. decembra proti 10. uri zvečer se zasliši ropot pred župniščem na Suhoru. Močni udarci na vežna vrata prebudijo brata gospoda župnika. Misleč, da je obhajilo, hitro vstane in vpraša, kdo je zunaj. Neki glas mu odgovori: „Odpri mi“. Ker je pa spoznal po glasu in izreku, da ni domač glas, je stekel v sobo, da se naglo malo obleče, a medtem so roparji že vlomili vrata in udrl v vežo. Brat gospoda župnika se je takoj zavedal, da je v veliki smrtni nevarnosti, skočil urno po stopnjicah v klet, a medtem ga že eden ropar udari s kolom. K sreči, da ga ni preveč zadel, ker je zadel ob vogalni zid, katerega je odrušil. Pavlovčič skoči skozi vrata na vrt ter čez vinograd teče k orožniški postaji, ki je do 500 korakov oddaljena, ter jo obvesti, da so roparji v župnišču in da je najhitrejša pomoč potrebna. Orožniki takoj skočijo in pritečejo na lice mesta. Vežna vrata so bila odprta. Pred župniščem je bil kup obleke, katero so roparji med tem časom že znosili iz župnikove sobe.

Preč. g. župnik Jakob Pavlovčič je šel ravno k počitku, kar zasliši v veži ropot. V začetku je mislil, da je prišel kdo po obhajilo, a kričanje ga je takoj opozorilo, da se gre tu za vlom. Hitro skoči v stransko sobo in čaka, kaj bo. Vrata prve sobe se z enim sunkom odpro. Razgrajajoč: „kot je pop“, uderejo roparji v sobo, kjer je bil gospod župnik. Eden roparjev zakriči: „Tu je ovi pop“. Eden ga prime za roko, drugi ga z vso močjo udari z debelim obdelanim kolom po plečih, tretji je stal s samokresom zadej. Roparji so zahtevali denar in ključ od blagajne, grozeč mu s smrtjo, in vodeč ga od omare do omare, moral je omare vse odpreti. Ko mu pri eni omari odpade ključ, ga zopet eden udari s kolom po hrbtu, nakar tudi drugi priskoči ter udari po licu, da mu očala razbije. Pobrli so ves denar, kar ga je imel v spodnji sobi v Hranilnici ter vso obleko in obutev ter zlato žepno uro in verižico. Odnegli so okoli 4000 kron, pobrli čevlje, vso obleko, tako, da je gospod župnik ostal brez nje. Prisotnosti njegovega duha se je zahvaliti, da je prekanil roparje z utajitvijo ključev do blagajne posojilnice, češ, da jih ima tajnik, v kateri je bilo nad 25.000 kron denarja. Ko zahtevajo še uro, počli v veži strel.

Ko so tedaj orožniki prihili, se je čul iz župnišča ropot, nakar so orožniki v vežo oddali strele. Eden roparjev je bil takoj mrtev, drugi težko ranjen, in sicer z dolgim kuhinjskim nožem v roki. Dva

sta skočila skozi okno na vrt, kjer ju je (ker mu je zmanjkalo municije) s puškinim kopitom obdelaval eden orožnikov, a ga je eden roparjev z gorjačo tako močno udaril, da se je zgrudil, nakar sta roparja zbežala skozi vrtno mejo. Orožnik se je zavedel ter takoj zopet zasledoval lopove. Peti ropar je ušel skozi stranska vrata v trtje. Ker je bila tema, ga ni bilo mogoče zasledovati. Ušel je. Eden od teh, ki sta skočila skozi okno, je bil na begu tudi obstreljen in so ga pripeljali na orožniško postajo na Suhoru.

Eden ropar je mrtev. Dva sta bila težko ranjena in odpeljana v zapore okrajnega sodišča v Metliko in od tukaj v Novo mesto, kjer je že drugi dan zopet eden umrl za dobljenimi ranami in drugi bode morda počasi okreval. Dva roparja sta pa ušla in jih še dosedaj niso mogli dobiti. Odkod so roparji, se še ne vé, ker ranjenec noče nič izdati; prišli so pa skoro gotovo iz Hrvaške. Vse, kar so pokradli v denarju in blagu, se je našlo pri težko ranjenemu roparju.

Dodatno se nam še poroča: Roparji so tisti večer najprej vlomili nekako med 8. in 9. uro v Šepičevo zidnico v Bušnji vasi ter so se tam napili dobre „korajže“ in nazobali grozdja. Ker so pa tički najbrže slutili, da jim bo pri vylomu v župnišče precej vroče, so si še en barilec rujnega belokranjca vzeli seboj, si pogasili žejo po storjenem zločinu. Na to so marsikaj dokaj židane volje skozi vas, kar je naznanjalo nenavadno močno lajanje psov. Seveda so si znali ljudje še le drugi dan tolmačiti ta nočni pasji nemir. Proti 10. uri so tedaj prišli do župnišča. Morali so pa zločinci nekoliko časa opazovati zunaj, če je že v farovžu „vse pripravljeno za njihov sprejem“, ker med tem časom so dobro zaprli vsa vrata na gospodarskih poslopih, to pa gotovo zaradi svoje lastne varnosti. Na to se je izvršil napad, kakor je gori popisano.

Ko sliši drugo jutro Šepičeva gospodinja o roparskem napadu v župnišču, je šla pogledat v svojo na samem stoječo zidnico ter zares našla in se prepričala, kako so ji tatovi pokradli vino in grozdje. Da so bili to isti roparji je jasen dokaz, ker je najhujše ranjeni ropar bljuval grozdje v farovžu.

Ko so v veži orožniki streljali, skočil je eden roparjev iz sobe g. župnika skozi okno na vrt ter si med tem zlomil roko. — Podal se je v Bušnjo vas nazaj in je na potu skozi vas močno stokal, kar je slišala Jurkova dekle in ga tudi nekoliko videla skozi okno in opozorila mater. Zaradi bolečin gotovo ni mogel dalje in je zlezal na Kraševčev pod. Drugo jutro je prosil neko dekle vode; ker je ta videla, da je neznan človek ves okrvaven, je povedala to hitro ljudem. Zvedeli so to tudi orožniki ter so prišli s „šajtrgo“ po njega in ga odpeljali na orožniško postajo na Suhor, potem v Metliko in skupno še z enim drugim manj ranjenim roparjem v novomeško okrožno sodišče. Drugi dan je že umrl, kakor gori rečeno in drug njegov vreden pajdaš pa se je dal tretjo noč prevzeti, kar je dokaz, da je katoličan in bode najbrže polagoma ozdravel.

Pri ranjenem zločincu v župnišču so našli orožniki ves oropan denar g. župnika in še poleg tega 1400 kron več, katero svoto so bržkone drugod vkradli. Skoraj ni dvoma, da so ti roparji identični z onimi v Kostanjevici itd.

Ropotali so pa v župnišču tako silovito, da se je ropot slišal v vas, kar je gotovo bilo dejanje njihove upijanosti. Ljudje so se sešli še po noči v velikem številu, ker se je zločin kaj hitro raznesel od hiše do hiše. Zjutraj so prihajali ljudje k zornicam, ki se pa zaradi nočnega dogodka niso mogle izvršiti. Ravnotako niso mogli isti dan opraviti otroci šolske spovedi.

Č. g. župnik in vsi v župnišču so, hvala Bogu, ostali pri življenju, a seveda v groznem strahu, ker so gledali smrti

v obraz. Ako bi gospodje orožniki s svojim vrlim vodjem g. Jenkom samo par minut pozneje prišli, bi bilo vprašanje, ali bi še kdo v župnišču ostal pri življenju.

Zraven velike zavednosti župnikovega brata Janeza in točnega in modrega nastopa gg. orožnikov gre še osobito pohvala g. Jeleniču, gostilničarju, ki je slučajno na dopustu in se je z vso požrtvovalnostjo potrudil kot pravi vojak-junak pri tem roparskem lovu, da se je zločincem napad popolnoma ponesrečil in da sta dva lopova manj na svetu.

Preč. g. župniku Jakobu pa želimo od srca, da se kmalu popolnoma potolaži doživljaja strahu in da bi mu ta napad ne škodil na zdravju. Upajmo, da ga takšen nočni obisk ne bo več presenečil. Voščimo mu milostipolne božične praznike in zdravo novo leto!

Domače in tuje novice.

Vsem našim cenjenim naročnikom in sotrudnikom želimo od srca milostipolne božične praznike. Pa tudi hrabrim vojakom na bojiščih veljajo naši božični pozdravi, želeč jim prav kmalu vrnitve k svojim ljubim in dragim.

Kronanje kralja Karola in kraljice Cite v Budimpešti. Ogrski korespondenčni urad razglša spored kronanja: V dvorani ogrskega državnega zbora bo 30. t. m. ob 6. uri zjutraj skupna seja zbornice poslancev in zbornice magnatov. Od seje se bodo podali poslanci v budimsko cerkev, kjer se bo izvedlo kronanje. Njuni Veličanstvi se bosta podali v spremstvu sijajnega izpreveda ob tri četrt na 9. uro iz Dvora v cerkev. Ko bo končano kronanje, se vrneta Veličanstvi s spremstvom nazaj na Dvor. Njegovo Veličanstvo bo priseglo nato v cerkvi na ogrsko ustavo, nakar se poda s slovesnim izprevodom na grič kronanja, kjer bo vladar z mečem sv. Štefana štirikrat zamahnil. Ko se bosta Veličanstvi vrnili na Dvor, se bodo člani parlamenta vrnili v parlament, kjer se bo slovesna seja povodom kronanja, ki je bila med tem prekinjena, nadaljevala in zaključila. Opoldne bo na Dvoru slavnostna pojedina povodom kronanja. Popoldne se bodo poklonile Njenemu Veličanstvu palačne dame in dame, ki bodo predstavljene na Dvoru.

Oporoka cesarja Franca Jožefa I. Listi poročajo, da se je spomnil pokojni cesar Franc Jožef I. pred vsem vojnega skrbstva ter je zapustil ranjencem-invalidom ter vdovam in sirotam padlih vojakov iz svojega zasebnega premoženja 60 milijonov kron. Obe hčeri in vnukinja princezinja Windischgrätz kot dedinja po pokojnem prestolonasledniku, dobe vsaka po 20 milijonov kron. Ostalih 10 milijonov je razdeljenih za razna volila. — Na dan pred svojo smrtjo pa je še pokojni cesar nakazal 100.000 frankov za Petrov novič.

Koerberjeva vlada odstopila. Novi ministrski predsednik je dr. Aleksander pl. Spitzmüller, ki je bil dvorni svetnik v finančnem ministrstvu; potem generalni ravatelj Kreditnega zavoda na Dunaju; potem trgovski minister v Stürgkhovem kabinetu in je obenem odstopil s svojimi kolegi. Mnogo zaslug si je pridobil za poštno hranilnico.

Promoviran bode doktorjem modroslovja jutri, 22. decembra, na dunajski univerzi naš novomeški rojak g. Stanko Škerlj. Čestitamo!

Poročila se je dne 14. t. m. na Dunaju gdēna. Marija Lakner iz Novega mesta z g. Jožefom Rauter. Bilo srečno!

Dr. Emil Bok je umrl v Ljubljani v nedeljo, 17. decembra popoldne. Zadel je kap g. zdravstvenega nadsvetnika primarija dr. Bocka pri spominski slavnosti, katero je priredila filharmonična družba po pokojnem ravnatelju Jožefu Zöhrer, ter je ravno dovršil svoj govor prijatelju v spomin. Dr. Mahr se mu je še zahvaljeval, ko se

je dr. Bock nenadoma zgrudil in bil mrlič. Smrt zdravstvenega nadsvetnika primarija dr. Bocka bo za očesno kliniko v naši deželni bolnišnici, ki je v prvi vrsti njegovo delo, ravno v sedanjih časih nenadomestljiva izguba. Odkritosrečno pa bodo žalovali za njim tudi vsi nešteti njegovi bivši in sedanji pacienti širom naše dežele, posebno pa reveži, katerih je premnogo zdravil leta in leta popolnoma brezplačno. Hvaležen in časten mu spomin med nami!

Umrli je nenadoma v Konjicah na Štajerskem tudi v Novem mestu dobro znani g. Fran Baptista Clarici, ravnatelj pri oskrbništvu kneza Windischgrätz, 46 let star. Pokojni je bil brat novomeške gdēne. šolske voditeljice M. Clarici. — Naj mu sveti večna luč!

Petega vojnega posojila se je podpisalo v župnji Zagradec pri Fužinah potom domače hranilnice 41.400 kron. Zelo častno in posnemanja vredno!

Božično darilo. V Šmihelu pri Novem mestu so darovali za božična darila vojakom na bojišču: verniki v cerkvi 56 K 69 vin.; Marija Belland iz Stranske vasi 6 kron.; Neimenovan 10 kron. Skupaj 72 K 69 vin. Bog plačaj! Svota se je poslala deželnemu predsedstvu v Ljubljani.

Višjim stavbnim svetnikom je bil imenovan stavbni svetnik pri državni stavbinski službi na Kranjskem g. Leon Bloudek.

Brivnice v Novem mestu bodo v nedeljo 24. decembra do 6. ure zvečer odprte.

Denar razstresate za malovredne stvari! Svoje patrijotične dolžnosti pa še niste storili! Kupite tedaj takoj domač kranjski vojni znak za tri krone pri J. Krajec nasl. in Urban Horvat-u v Novem mestu. Znak je zares lep in pameten spomin na vojni čas, skupiček pa v človekoljubni namen Rdečega Križa. Pohitite, da kupite znak še pred božičem!

Smrtna nezgoda vojaka. Dne 12. t. m. dopoldne ponesrečil se je na kolodvoru v Rudolfovem pešec Peter Popov, kateri je bil dodeljen kot spremljevalec vojaškemu transportu živine, na ta način, da je hotel prekoračiti tir v trenutku, ko je lokomotiva potegnila na tem tiru stoječo vrsto vóz. Popov je prišel namreč med vozove, pri čemur je bil na prsih tako močno poškodovan, da je na poti v bolnico izdihnil.

Dopisi.

Iz Dobrnič. Velika žalost je legla tudi na našo župnijo 22. novembra, ko so zaplapolale raz cerkve in hiš črne zastave ter se je raznesla pretužna novica, da je 21. novembra zvečer ob 9. uri blaženo zaspal v Gospodu naš presvitli cesar Franc Jožef I. Ljudstvo je bilo zares potrto in žalostno, saj je dobro vedelo, da je umrl tisti vladar, ki je tako prisrečno ljubil svoje narode in tudi nas Slovence. Zavedali smo se vsi Dobrničanje brez izjeme, da nas je zapustil avstrijski Oče, katerega smo tudi mi ljubili od srca in mu bili vsikdar zvesto udani. To smo tudi dokazali v sredo, dne 29. novembra pri slovesni sv. maši, ki se je darovala v blagor njegove duše, kajti cerkev je bila polna župljanov, ki so goreče molitve pošiljali k Bogu za svojega pokojnega cesarja in vladarja. V četrtek, 30. novembra pa je zvonilo pri vseh podružnicah od 3. do 4. ure, ko se je vršil veličasten cesarjev pogreb na Dunaju.

V sredo, 29. novembra smo pokopali veleposestnika Jožefa Verce-ta. Pokojni je bil plemenit mož stare korenine; vse ga je spoštovalo in ljubilo. Rad je pomagal ubogim in je imel vedno odprte roke do revežev. Dosegel je visoko starost. (Koliko? — Ur.) Za njim žalujejo žena, dva sina duhovnika in šest hčera. Mir in pokoj njegovi duši!

Iz ruskega ujetništva se je oglasil z vojno dopisnico z dne 5. novembra 1916 Alojz Mrvar, enoletni prostovoljec, ter želi vsem domačim, prijateljem in znancem vesele božične praznike in srečno novo leto. Ko

je končal gimnazijo v Novem mestu (v osmi gimnaziji naredil je predčasni izpit) je šel meseca novembra 1915 k vojakom. Ko se je izvežbal, je šel najprej na južno bojišče in od tam pa na severno bojišče, kjer je bil 28. julija 1916 od Rusov ujet. Piše, da je zdrav in da se je že privadil ruskemu čaju in tudi ruskemu jeziku. Nežna koža iz rok mu je tudi že izginila in dobil je prav delavske roke. Oblekel se je že prav po sibirsko, da mu ne more mraz dosti do živice. Kosmato kapo, kožuh, dvojne rokavice (volnene in usnjate) in volnene čevlje do kolen je obesil na sebe. Nahaja se Omska železna droga 3 Uciarska, st. Jušala, Gubernija: Permska Rusija.

Omenjeni je sin Franc Mrvarja, posestnika na Cviblu pri Žužemberku, kateri ima še druge štiri sinove pri vojaki. Od sina Ivana se že od pričetka vojske nič ne izve. Boril se je na severnem bojišču. Ostali trije sinovi se še borijo, eden na južnem, drugi na severnem bojišču in najmlajši je pa v Srbiji na straži.

Balzamiranje trupel.

Veliko se je čitalo zadnji čas v listih povodom smrti nepozabnega velikega cesarja Franca Jožefa I. o balzamiranju. — Gotovo bode tudi naše cenjene bralce zanimal mali popis o zgodovini in načinu balzamiranja trupel.

Od nekdanj so se trudili ljudje, ohraniti trupla posebno veljavnih mož, zlasti vladarjev. To stremljenje po ohranitvi zemskih ostankov nam dragih ljudi zasledujemo že pri Asircih, Perzijcih in zlasti pri Egipčanih. Različni so bili načini, kako so ohranjali trupla rajnih. Eno je pa bilo skupno vsem tem načinom, da so odstranili iz trupel lahkotrohneče dele, zlasti ves drob. Votline so nato napolnjevali z raznimi dišavami, zlasti takimi, ki so branili trohnenje, pa tudi z asfaltom. Trupla so položili nato več mesecev v gotove raztopine, ki jih imenuje Herodot „nitron“, ter jih končno zavili v obveze in rute, prepojene z dišavami. Egipčani, zlasti revnejši sloji, so trupla svojih rajnih kratkomalo nasolili v egipčanskih natronskih jezerih, trupla vladarjev in duhovnikov pa so na podoben način, kakor zgoraj opisano, ohranjali. Današnje balzamiranje je bolj enostavno, vendar nikakor več na oni visoki stopnji, kakor v pradavnih časih. Tudi danes velja najprej odstraniti vse lahko gnijoče dele telesa. Prsno in trebušno votlino izprazni balzamirajoči zdravnik v to svrhu popolnoma, črevesa in pljuča ter razne žleze, ki jih odstrani, pokopljejo posebej, sežgó ali shranijo v posebni krsti, kakor je pač navada ali želja pokojnega; srce se dostikrat balzamira za se ter shrani v posebni posodi, kar se je zgodilo n. pr. s srcem Napoleona I., ali pa se po izvršenem balzamiranju položi v prsno votlino balzamiranega trupla, kar se je prakticiralo pri mnogih papežih. Včasih, če ne gre za bolj trajno ohranjanje telesa, pa pusté tudi pljuča in srce nedotaknjeno ter izprazni samo trebušno votlino. To storé, če ima balzamiranje samo namen, ohraniti truplo samo nekaj dni delj, bodisi, da je navada, da je truplo razpostavljeno po cel teden, bodisi, da hočejo truplo ohraniti do prihoda kakega sorodnika, ki želi še enkrat videti pokojnega. V takih slučajih se naravni razpad le nekoliko ustavi, balzamiranje pa nima namena, truplo popolnoma ohraniti. V sedanjih časih vbrizgavajo v glavne žile odvodnice sublimat, arzenik, karbolovo kislino, klorov cink ali razne zmesi teh snovi, zlasti z glicerinom. Tudi polagajo trupla v lahne raztopine takih snovi ali pa jih pusté takoj po takozvanem balzamiranju na zraku. Trpežnost tega načina balzamiranja je prav različna in kakor se je že opetovano pokazalo, niso te metode prav sigurne. Za konserviranje trupel pa so našli še druge načine. Tako so v Mehiki in tudi drugod trupla svojih dragih kratkomalo posušili na zraku, metoda, ki pač ni hotela ohraniti potez raj-

nikov, drugod so polagali preminule v svinčene krste, kjer so se trupla tudi usušila, v Italiji na več krajih so se ohranila trupla usušena po raznih katakombah. Nenamernano se konservirajo trupla tudi na mnogih pokopališčih zlasti v glinasti zemlji, kjer zrak in zlasti voda nimata dostopa in manjka tudi drugih pogojev za hitri razpad trupel. Originalne metode konserviranja so tudi v vinu in, kakor nam pripoveduje povest, v medu. Manj okusno pa je, če slišimo, da se je zgodilo v Perziji, da so rabili trupla mrličev, da so v njih telesnih votlinah tihotapili čez mejo cimet. (Slov. Narod.)

Gospodarstvo Rumunije.

Sedaj, ko je padel Bukarešt, so vseh oči obrnjene na Rumunijo. Upamo na velik import žita. Rumunija je poljedelska dežela v pravem pomenu besede. Skoro vse prebivalstvo se peča s kmetijstvom, večina ljudstva živi na deželi; mesta so majhna; celo Bukarešt ima komaj 350.000 prebivalcev. Prebivalstvo se sila hitro množi, letno za 2.05 odstotka, na Nemškem na primer samo za 1.17, pri nas niti 1. Narava je rumunsko zemljo izredno obdarila; glede rodovitnosti je med prvimi v Evropi; skoro nikjer ni potrebno umetno gnojenje, ni se treba tako zatekati k različnim pripomočkom gospodarskega obrata kot pri nas. V prvi vrsti prideta v poštev pšenica in koruza. Samo pšenice pridelajo nad 30 milijonov meterskih stotov, nad 3 odstotke svetovne produkcije (vsa naša monarhija na primer okrog 50, Nemčija okrog 40). Pri tem pa vpoštevamo še dejstvo, da prižanje Rumunec na 1 ha samo dobrih 14 stotov žita, Avstrija okrog 20, Nemčija okrog 24. Samo s pšenico je zasejanega več sveta kot merita Kranjska in Koroška skupaj. Največ pšenice in pa najboljša je pa ravno v Vlahiji, ki jo imamo sedaj skoro vso mi. Tudi glede koruze je Rumunija zelo v ospredju, zopet okrog 30 milijonov meterskih stotov, 3.5 odstotka svetovne produkcije. Kuruza igra veliko vlogo ne samo kot piča za živino, temveč tudi kot ljudska hrana.

Živine je dosti; ker je pa živinoreja večinoma v rokah malih kmetov, ni izkoriščanje njenih izdelkov možno v taki meri kot v deželah srednje Evrope.

V nasprotju s poljedelstvom se industrija ni mogla razviti, akoravno jo je vlada po možnosti pospeševala. Največ je še mlinarske obrti, potem pa žag, ker je povsod dosti vodne sile in v gorovju dosti lesa. Večje važnosti je rudokopstvo. V prvi vrsti imenujemo petrolej. L. 1900 ga je producirala Rumunija šele okoli 250.000 ton. Sedaj pa ga na leto okoli dva milijona ton, to je 4 odstotke svetovne produkcije. Samo Unija, Rusija in Mehika imajo še več petroleja. Največji vreli so okoli Ploještija, ki smo ga vzeli skupno z Bukareštom. Kapital v petrolejskih podjetjih je večinoma tuj; v Rumuniji tudi ni nobene industrije, ki bi surovo nafto čistila. Eksportirajo torej nafto kar tako kot jo dobijo, rafinerije so drugje. Glede eksporta omenimo, da gre v normalnih časih okoli 80 odstotkov vsega rumunskega blaga skozi Dardanele. Da so v tem oziru vojske zadnjih let neugodno vplivale, je jasno. Saj so Dardanele neprestano zaprte; ravno tako so bile zaprte tudi 1912 do 1913. V sedanjí vojski je bila pa začetkoma zaprta tudi Donava, dokler niso zavezniki zapodili Sibov z njenih bregov. Ostale so železniške zveze, ki pa niso zadostovale. Rumunija je takrat delala velikanske kupčije; izvozna carina, odstotki za rum, Rdeči Križ itd. so bili sicer izredno visoki, a ni kazalo drugače, mi in Nemci smo morali vgrizniti v kisló jabolko. Zahtevali so na primer za vagon fižola 3000 frankov izvozne carine v zlatu, za vagon koruze pa 500. Včasih je pa vlada iz raznih ozirov eksport tega ali onega blaga kar prepovedala; doma so se nakopičile velikanske množine žita in se

kvarile, kmetje so se jezili in žugali. Zračnili so, da bi bila brez šikaniranja rumunske vlade samo leta 1916 do izbruha vojske dobila dežela milijardo frankov več nego jih je.

Ko smo si pa s silo odprli pot skozi Srbijo v Bolgarijo in Turčijo, nismo bili več tako izključno navezani na Rumunijo, in odnehala je. Še tik pred vojsko smo čitali o tej ali oni kupni pogodbi. Da je rumunska trgovina navezana na osrednji evropski državí, vidimo iz teh-le dveh števil: dve tretjini importa pride v mirnem času v Rumunijo od nas in iz Nemčije, tri četrtine eksporta gre k nam in na Nemško, v zadnjo državo seveda večji del skozi Dardanele in okoli Evrope.

Rumunski budget se je vsled balkanske in svetovne vojske poslabšal; zaključek je bil pa tudi še 1914 do 1915 aktiven. Skupni državni dolg Rumunije je dosegel 1. aprila 1916 višino 1.389 milijonov mark.

Sid.:

Jesenska pesem.

Veter na polju plesal je v kolu
z listjem, z otroci mrtve jeseni.
Sviral je sladko pesem si v molu:
Čas, vsaj življenja mi ne zagreni!

Veter zavel je v gozdu skoz smrečje.
Pel si je staro pesem, vso znano;
rabil je naših dedov narečje
dóbe pretekle k nam doposlano.

Veter zavel je v strune napete
okrog zemlje in je čudno zasviral;
pesmi je sviral, stokrat proklete,
sviral, kako mi je znanec umiral.

Pel je nevesti: Ženina čakaj!
Pel je očetu: Le glej za sinom!
Pel je otrokom: Glejte za očó!
Vrnil ne bode več se k vam v kočó!

Pel je in poje in se ne utrují.
Pesem neznosna sólze iztiska:
Kje se zasveti, kdaj se zabliška,
da se smrt trudna sama v smrt zgrudi.

Gospodarstvo.

Deželno mesto za krmila. Stranke se opozarjajo na to, da nastanejo v pošiljanju krmil lahko največje nepravilnosti, ako se vreče točno ne vračajo, kajti tudi pri vrečah je nastalo danes veliko pomanjkanje. Dolžnost vsake stranke je, da izposojene vreče kakor mogoče hitro vrne. Najboljše je, da se vreče takoj izpraznijo in nazaj pošljejo, in če to ni mogoče, da se pošljejo saj v najkrajšem času, kajti sicer bi se mogla z vsakim zavlačevanjem in pridrževanjem vreč višja obrabnina računati. Pomisliti je, da zastajajo vreče že v mlinu, ako nakazanega blaga ne vzamemo, potem pa še na poti in doma, če se promet zapre in če jih doma takoj ne izpraznimo. Če se vreče ne vračajo točno, se tudi blaga ne bo moglo točno in pravočasno dobavljati. Z vrečami je tudi špago vračati.

Najbolj priporočljivi so:

PFÄFF-šivalni stroji

ki so najpopolnejši in najboljši na svetovnem trgu. 10 letna pismena garancija.

Posebno pripravi za umetno vezenje (štikanje), krpanje perila, nogovic itd., o čemur dajam brezplačen pouk. Lahke in tih krogljen tek; šivajo naprej in nazaj.

Solidne cene in ugodno odplačevanje.

IGN. VOK

Špeciálna trgovina s šivalnimi stroji in Puch-kolesi.

Ljubljana, Sodna ulica 7.

Generalni zastopnik tvrde za Dolenjsko:

JOS. KLEINDIENST, NOVOMESTO.

Usposobljenostni izpiti za gospodinjske učiteljice. Po naredbi c. kr. ministrstva za javna dela z dne 24. novembra 1916 št. 72.333 morajo učiteljske kandidatkinje za kuharske in gospodinjske šole položiti zrelostni izpit od leta 1917 naprej le na izobraževališču za gospodinjske učiteljice na kuharski šoli gostilničarske zadruge na Dunaju ali pa na izobraževališču za gospodinjske učiteljice društva „Vesne“ v Brnu na Moravskem. Za naprej se bodo morale torej tudi kandidatkinje iz Kranjskega na enem teh zavodov izobraževati za gospodinjsko-učiteljski poklic.

Raznotero.

Bogat berač. Na Dunajn je te dni umrl 75 letni berač Franc Klampf. V njegovem stanovanju so našli v postelji, pod posteljo in v treh velikih škrinjah za pol voza raznega drobiža, kot enokronske in nikljaste novce ter tudi veliko zlatov. Na policiji so imeli tri ure dosti dela, da so drobiž ločili, na poseben kup krone, na poseben nikljaste in zopet na poseben kup novce iz bakra. Zlatov so našli 500 po 10 kron in 300 po 20 kron. Rabili bodo en cel dan, predno bodo prešteli ves denar umrlega berača.

Kanal, po katerem teče petrolej, so napravili nekje v Ameriki, da ni treba petroleja posebej prevažati. Da bi ga saj v Evropo napeljali, to bi nam dobro došel ta ljubi petrolej, za katerega ženske že vse različne pridelke ponujajo, samo da bi ga dobile saj en „frakelj“.

Čudovita Amerika. V Ameriki imajo pa v resnici vse, kar nimajo drugi svetovi — samo bogatih beračev ima Evropa več. Sedaj so našli velikansko in dragoceno drevo v Braziliji v Južni Ameriki. Imenuje se kavčukovo drevo in obseže 8 in pol metra. V 120 dneh v letu daje vsak dan nad 10 kg kavčuka. Ako računamo cene pred vojsko, je to 10.800 K letno. Drevo je last družine, ki šteje poleg očeta in matere pet otrok. — Morda imajo v Ameriki tudi drevo, iz katerega priteče vsako sekundo eno vedro sladkega mleka. To bi bilo koristno božično darilo!

Ženska — izumiteljica novega boj-nega orožja. Moškim grozi resnično čimdalje hujša konkurenca. Doslej je imel „krepki spol“ žalostno prednost, da je izumljal raznolična morilna sredstva, orožje i. dr. Sedaj, v dobi enakopravnosti, pa se je našla tudi ženska, gospa Ida Böhmova, doma iz Gröbeja ob Labi, ki je sestavila čudovito bombo.

Loterijske številke.

Trst, 13. decembra 17 34 8 30 29

Prazne vreče

kupuje vedno in v vsaki množini ter plačuje najdražje trgovska firma 103-6-4

J. Kušlan, Kranj-Gorenjsko.

Istotam se kupuje po najvišjih cenah

: suhe gobe:

